

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2540 ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในทุกกลุ่มทุกชนชั้นอย่างรุนแรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาสถาบันการเงิน ปัญหาธุรกิจขนาดใหญ่ล้มละลาย ตลอดจนปัญหาการว่างงาน ซึ่งกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติเป็นอย่างมากในขณะนี้ ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาการว่างงาน จะส่งผลโดยตรงต่อสวัสดิภาพและความมั่นคงในชีวิตของประชาชนในทันที ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการสำรวจผลกระทบที่เกิดจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ประชาชนทั่วไปประสบกับปัญหาทางการเงินจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 74.9 มีความเครียดสูง ร้อยละ 39.5 และมีความคิดฆ่าตัวตายร้อยละ 4.6 (บัณชิต ศรีไพศาล และคณะ, 2540) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้พบว่า ประชาชนร้อยละ 60.7 มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ และร้อยละ 37.1 มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาการตกงานและหางานทำไม่ได้ (กรุงเทพธุรกิจ, 2541) และจากปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นๆตามมามากหลายประการ โดยการสำรวจของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สถิติอาชญากรรมใน 9 เดือนแรกของปี 2541 สูงขึ้นอย่างน่ากลัว โดยมีคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเพิ่มสูงขึ้น 196.6% คดีโจรกรรมรถยนต์เพิ่มสูงขึ้น 187.34% และคดีชิงทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นกว่า 100% (สมพร เทพสิทธิ์า, 2542)

ในปัจจุบัน ภาวะการว่างงานและการถูกเลิกจ้างของแรงงานไทยยังคงเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง จากรายงานผลการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า อัตราการว่างงานปี 2544 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่กำลังถดถอยลงอีกครั้งของประเทศ โดยผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาในปี 2543 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 6.94 ขณะที่ในปี 2544 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.38 หรือเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 1.44 ส่วนระดับปริญญาตรีและสูงกว่าในปี 2543 มี

อัตราการว่างงานร้อยละ 3.93 ขณะที่ในปี 2544 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.01 หรือเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3.07 นอกจากนี้ รายงานผลการวิจัยของศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยคาดว่าจะมีผู้ว่างงานในปี 2544 เป็นจำนวน 1.4 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 4.5 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ที่มีจำนวนผู้ว่างงาน 1.31 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 4.3 (กรุงเทพธุรกิจ, 2544)

ดังนั้น สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 2-3 ปี ที่ผ่านมา จึงได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจขนาดใหญ่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่ที่ประสบปัญหาอย่างรุนแรงซึ่งได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จากจุดนี้เอง ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนได้เริ่มให้ความสำคัญในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs (Small and Medium Enterprises) โดยคาดหวังว่า จะเป็นกลุ่มธุรกิจที่ช่วยผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถฟื้นตัวได้อีกครั้ง เนื่องจากว่า กลุ่มธุรกิจ SMEs มีสัดส่วนจำนวนของกิจการในปี 2541 รวมทั้งสิ้น 311,518 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 92.0 ของจำนวนธุรกิจทั้งสิ้นในประเทศ นอกจากนี้ กลุ่มธุรกิจ SMEs ยังมีบทบาทในการจ้างแรงงานเป็นจำนวน 4.78 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.0 ของการจ้างงานทั่วประเทศ (ฝ่ายแผนงาน ธนาคารกรุงเทพ, 2542)

ด้วยเหตุนี้ SMEs จึงเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีลักษณะหลากหลายและกว้างขวางครอบคลุมธุรกิจแทบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม การค้าส่ง – ค้าปลีก และการบริการ โดยกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศทั้งในเมืองและชนบท โดยผลผลิตในภาคอุตสาหกรรม จะมีสัดส่วนถึงร้อยละ 29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) และในสัดส่วนนี้จะเป็นผลผลิตของกลุ่มธุรกิจ SMEs ถึงร้อยละ 47 ประกอบกับกลุ่มธุรกิจ SMEs ส่วนใหญ่เป็นแหล่งรองรับการจ้างงานขนาดใหญ่ เพราะเป็นธุรกิจที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก จึงสามารถช่วยคลี่คลายปัญหาการว่างงานได้เป็นอย่างดี (อุบลรัตน์ ลิ้มปิยะภิรมย์, 2542) โดยภาพรวมแล้ว SMEs จึงมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในหลายๆด้าน ดังนี้ (จำเนียร บุญมาก, 2543)

1. SMEs เป็นแหล่งผลิตและแหล่งรองรับแรงงานขนาดใหญ่ของประเทศ โดย SMEs มีการจ้างงานรวมคิดเป็นร้อยละ 74 ของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด
2. SMEs เป็นฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจาก SMEs มีมูลค่าการส่งออกคิดเป็น 50% ของการส่งออกในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด
3. SMEs เป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ในการประกอบการ โดยการให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการรายใหม่ที่สามารถใช้เงินลงทุนไม่มากนัก

4. SMEs เป็นแหล่งการผลิตที่ช่วยสนับสนุนการผลิตวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทำให้มีการผลิตอย่างครบวงจรภายในประเทศและสินค้ามีต้นทุนที่ต่ำลง

5. SMEs ใช้ทรัพยากรการผลิตภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้วัตถุดิบภายในประเทศมีมูลค่าสูงขึ้น และสินค้าส่วนใหญ่เป็นการผลิตที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทย จึงเป็นการกระตุ้นให้เศรษฐกิจท้องถิ่นเติบโตและประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

6. SMEs เป็นช่องทางในการกระจายรายได้และส่งเสริมความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ SMEs ยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคงในระยะยาว โดยจะเห็นได้จากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่ได้แผ่ขยายไปเกือบทั่วโลกในขณะนี้นั้น ปรากฏว่า ประเทศไต้หวัน เป็นประเทศเดียวในเอเชียที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด เนื่องจากในประเทศไต้หวัน SMEs มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 78 ของการจ้างงานในภาคธุรกิจทั้งหมด ร้อยละ 35 ของยอดขายสินค้าโดยรวม และร้อยละ 50 ของการส่งออก (ฝ่ายแผนงาน ธนาคารกรุงเทพ, อ้างแล้ว) และในประเทศอื่นๆ ที่มีระบบเศรษฐกิจที่มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ ฯลฯ ก็ล้วนแล้วแต่มีการพัฒนาและสนับสนุน SMEs ในประเทศของตนให้แข็งแกร่งมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านเทคโนโลยี การจัดการ การเงิน และการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการให้มีความสามารถในการประกอบธุรกิจ ดังนั้น การพัฒนา SMEs ให้มีศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนของ SMEs เป็นจำนวนมาก แต่ประเทศไทย ก็ยังคงต้องประสบกับปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องมาจาก SMEs ในประเทศไทย ยังไม่ได้รับการสนับสนุนและการพัฒนาเท่าที่ควร ทำให้ SMEs ของไทยไม่มีความเข้มแข็งที่เพียงพอ ดังนั้น เมื่อเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจขึ้น SMEs ภายในประเทศจึงไม่สามารถเป็นพลังสำคัญในการหล่อเลี้ยงและฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ ประเทศไทยจึงต้องประสบกับปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและยาวนาน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ของไทยให้มีความสามารถสูงขึ้นโดยเร็ว เพื่อที่จะได้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ของต่างชาติในเวทีการค้าโลกได้

ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้พยายามเร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือธุรกิจ SMEs ของไทย ด้วยการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในด้านต่างๆของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs เพื่อให้มีศักยภาพในการทำงานสูงขึ้น โดยสามารถสรุปโครงการจัดฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ได้ดังนี้ (บริษัท ซี เอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอรมเมชั่น, 2542)

1. สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม (สพช.) เป็นหน่วยงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีหน้าที่ให้บริการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถแก่ภาคธุรกิจ ซึ่งมีโครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เช่น

- 5 ส เส้นทางสู่การพัฒนาระบบคุณภาพองค์กร
- การบัญชีเพื่อผู้บริหาร
- การลดต้นทุนเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ
- เทคนิคการนำเสนอเพื่อขาย
- เทคนิคการวางแผนและควบคุมการผลิต
- การควบคุมคุณภาพสำหรับหัวหน้างาน
- การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการบริหาร ฯลฯ

2. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน เป็นหน่วยงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีหน้าที่พัฒนาและสนับสนุนทางวิชาการจัดการ และให้บริการจัดฝึกอบรมในการทำงานให้กับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เช่น

- CM101 : Basic CNC & Programming
- CAM201 : AUTOCAD 3D
- เทคโนโลยีพื้นฐานในระบบอัตโนมัติ
- เทคนิคการเชื่อมโลหะในระบบ GMAW
- การทำบรรจุภัณฑ์พีซีพีผลไม้ ฯลฯ

3. สถาบันฝึกอบรมการค้าระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่จัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ส่งออก โดยมีรายละเอียดของหลักสูตร เช่น

- ความรู้เบื้องต้นในการประกอบธุรกิจส่งออก
- ขั้นตอนการส่งออกสำหรับนักธุรกิจ
- ลู่ทางการขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศต่างๆ
- การบริหารการเงินสำหรับนักบริหาร
- การค้าระหว่างประเทศผ่านระบบ Internet ฯลฯ

4. สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สถาบัน SME) เป็นสถาบันที่เกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น สถาบันการศึกษา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรธุรกิจเอกชน ฯลฯ เพื่อเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงด้านข้อมูลข่าวสาร สำหรับการพัฒนาโครงการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs เช่น

- โครงการสร้างผู้ประกอบการใหม่แบบเข้มข้น
- โครงการชี้แนะผู้ประกอบการแบบเดิม
- การปรับเปลี่ยนการจัดการในสภาวะแวดล้อมผันผวน
- การสร้างธุรกิจ SMEs
- CEFE การบริหารธุรกิจขนาดกลาง - ย่อม ฯลฯ

แม้ว่า SMEs ในประเทศไทยจะเริ่มได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน โดยให้การสนับสนุนด้านต่างๆ แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs กันอย่างแพร่หลาย แต่จะพบว่าโครงการส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ดังกล่าวข้างต้นนั้น จะมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการลงทุน เช่น ข้อมูลด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดการธุรกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยของ Dun & Bradstreet ในการสำรวจสาเหตุของความล้มเหลวในการประกอบธุรกิจ 6,600 องค์กรในสหรัฐอเมริกา ได้ข้อสรุป ดังนี้ (วีรวิฑู มามะศิริานนท์, 2543)

ตารางที่ 1 : สาเหตุหลักของความล้มเหลวในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

สาเหตุหลักของความล้มเหลวในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม	เปอร์เซ็นต์
1. ขาดประสบการณ์ทางธุรกิจ	11.9
2. ขาดประสบการณ์ทางการบริหาร	15.3
3. ประสบการณ์ที่มีไม่สอดคล้องกับธุรกิจที่ทำอยู่	18.1
4. ไม่มีศักยภาพและขีดความสามารถที่เพียงพอ	46.9
5. ภัยพิบัติอื่นๆ	0.6
6. ถูกขโมย	0.5
7. ไม่ทราบเหตุผลที่ชัดเจน	6.7

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สาเหตุสำคัญของความล้มเหลวในการประกอบธุรกิจ ขนาดย่อม ไม่ได้มีสาเหตุหลักมาจากการขาดประสบการณ์ทางการบริหารและการจัดการธุรกิจ แต่ความล้มเหลวโดยส่วนใหญ่ ล้วนเกิดขึ้นมาจากการขาดศักยภาพและขีดความสามารถที่เพียงพอของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจของตนให้ประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกัน จากการศึกษา สภาพปัญหาของผู้ประกอบการ SMEs ของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวของ SMEs สามารถสรุปได้ดังนี้ (บริษัท ซีเอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอร์เมชั่น, อ้างแล้ว)

1. การขาดประสบการณ์การแข่งขันในตลาดไร้พรมแดน
2. การขาดมาตรฐานในการดำเนินงานและการจัดการต่างๆ
3. การขาดเงินทุนในการขยายกิจการ
4. การขาดทรัพยากรบุคคลที่มีสมรรถภาพในการทำงาน
5. การขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงศักยภาพของบุคลากรสำหรับการดำเนินงาน

ฉะนั้น การไร้ศักยภาพและสมรรถภาพในการทำงานของผู้ประกอบการ จึงนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้การดำเนินธุรกิจไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ของไทย จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพบุคคลในด้านอื่นๆควบคู่ไปกับความรู้ทางการในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs สามารถนำพลังศักยภาพที่มีอยู่ภายในตนเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประกอบธุรกิจ SMEs ของตน ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544 - 2549) จึงได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา ศักยภาพของคนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในสังคม และนำไปสู่การสร้าง " สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ " โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของแผนไว้ ดังนี้ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544 - 2549, 2544)

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคนทั้งในด้านร่างกาย, จิตใจ, สติปัญญา, มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง, มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่
2. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว, เศรษฐกิจ, วัฒนธรรม และชุมชน โดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน
3. เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ, มั่นคง และสมดุล

4. เพื่อเสริมสร้างให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ พร้อมกับการได้รับการบริการพื้นฐานทางสังคมอย่างมีคุณภาพ เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข

5. เพื่อสร้างโอกาสให้คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาขีดความสามารถในการคิดเอง ทำเอง และพึ่งพาตนเองได้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเสริมสร้างรากฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

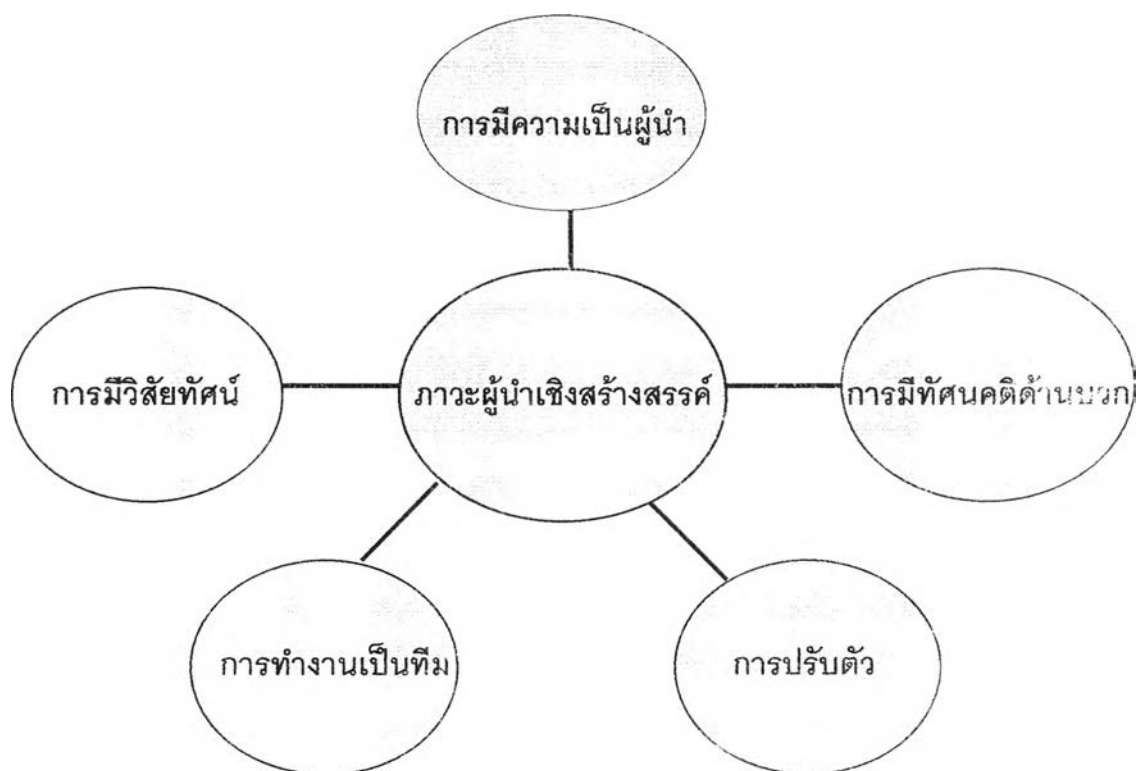
จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544 - 2549) ดังที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า เป้าหมายหลักที่สำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 คือ การพัฒนาศักยภาพของคน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน และสามารถปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจ จำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งนี้ เนื่องจากคุณลักษณะที่ดีของผู้ประกอบการถือเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดตั้งธุรกิจใหม่ให้ดำเนินต่อไปได้จนกระทั่งประสบกับผลสำเร็จ โดยจากรายงานผลการสำรวจคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการของผู้ประกอบการ SMEs ที่ประสบความสำเร็จของ Bygrave, W.D. มีดังนี้ (ธีรยุทธ วัฒนาศุภโชค. 2542)

ตารางที่ 2 : The 10 Ds Key Attributes of Entrepreneur

1. Dream	:	การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในการพัฒนาธุรกิจ
2. Decisiveness	:	การมีความกล้าตัดสินใจ มีวิจารณญาณที่แม่นยำ
3. Doers	:	การมีความสามารถในการนำแผนงานไปปฏิบัติได้อย่างฉับไว
4. Determination	:	การมีความมุ่งมั่นในเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้
5. Dedication	:	การมีความทุ่มเทให้กับธุรกิจของตนอย่างเต็มที่
6. Devotion	:	การมีความมานะพยายาม จนกระทั่งประสบความสำเร็จตามที่ฝันไว้
7. Details	:	การมีความช่างสังเกต ใส่ใจในรายละเอียดที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจ
8. Destiny	:	การมีความคิดว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบในชะตาชีวิตและธุรกิจของตน
9. Dollars	:	การมีความมุ่งหวังความสำเร็จจากธุรกิจมากกว่าตัวเงิน
10. Distribute	:	การกระจายความรับผิดชอบ สามารถสร้างความรู้สึกเป็นทีมกับพนักงาน

ที่มา : Bygrave, W.D. The Portable MBA in Entrepreneurship, P5.

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการของผู้ประกอบการ SMEs ที่ประสบความสำเร็จของ Bygrave, W.D. มีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ อุดม มุ่งเกษม โดยสามารถแสดงได้ ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้ (Mungskasem, 2001)

แผนภาพที่ 1 : องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

จากแผนภาพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ อุดม มุ่งเกษม มีดังนี้

คุณสมบัติที่ 1 : การมีความเป็นผู้นำ (Proactive)

ได้แก่ การมีความสามารถในการชี้แนะตนเองและผู้อื่น ด้วยการกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และลงมือทำตามแผนที่ได้วางไว้อย่างจริงจัง โดยมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ จนกว่าจะประสบความสำเร็จ

คุณสมบัติที่ 2 : การมีวิสัยทัศน์ (Innovative)

ได้แก่ การมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างแนวคิดใหม่ๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร รวมถึงการมีความสามารถที่จะนำแนวคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติงานได้จริงและทำให้เกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ

คุณสมบัติที่ 3 : การทำงานเป็นทีม (Participative)

ได้แก่ การมีความสามารถในการประสานพลังสร้างสรรค์จากผู้ร่วมงานทุกคน โดยการนำจุดแข็งหรือข้อดีในแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกในการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วยการแบ่งปันประสบการณ์และความคิดเห็นจากทุกๆ คนในทีม เพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน และเป็นการเสริมสร้างกำลังใจในการทำงานร่วมกัน

คุณสมบัติที่ 4 : การมีทัศนคติด้านบวก (Positive)

ได้แก่ การมีความสามารถในการมองวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ในทุกๆ เหตุการณ์ ด้วยการมองเห็นถึงข้อดีที่มาพร้อมกับปัญหาต่างๆ และมีความเชื่อมั่นว่า ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะมาพร้อมกับการให้โอกาสที่ดีกว่าเสมอ และนำไปสู่การประสบกับความสำเร็จที่มีคุณค่า

คุณสมบัติที่ 5 : การมีความสามารถในการปรับตัว (Adaptive)

ได้แก่ การมีความสามารถในการปรับตัว และมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีความเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพที่ดีในการทำงาน

ในการศึกษาถึงบทบาทและความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจนั้น ประเทศเกาหลีใต้ สามารถเป็นกรณีศึกษาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ เมื่อประธานาธิบดี คิม แท จุง ที่เข้ามาบริหารประเทศในช่วงที่เกาหลีใต้ต้องประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในปี ค.ศ. 1998 ในขณะนั้น ประเทศเกาหลีใต้ต้องแบกรับภาระหนี้สินต่างประเทศเป็นจำนวนกว่า 200,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งทำให้ประเทศต้องตกอยู่ในสถานะเกือบล้มละลาย อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเข้าบริหารประเทศเพียง 1 ปี เศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ได้มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ในปี ค.ศ. 1999 และฐานะเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น 52,000 ล้านดอลลาร์ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 2,000 ล้านดอลลาร์

ภาวะเงินเฟ้ออยู่ในระดับคงที่ รวมถึงอัตราแลกเปลี่ยนของเงินวอนมีเสถียรภาพ ส่งผลให้เศรษฐกิจของเกาหลีใต้พ้นจุดวิกฤติภายในระยะเวลาอันสั้น (อเนก เพิ่มวงศ์เสนีย์ ,2543)

เมื่อพิจารณาความสำเร็จในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ดังกล่าว บริษัท ศูนย์วิจัย กลยุทธ์ไทย จำกัด และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจจากหลายๆประเทศทั่วโลก ต่างได้วิเคราะห์ตรงกันว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ ก็คือ คุณลักษณะของผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในตัวประธานาธิบดี คิม แด จุง ที่มีความมุ่งมั่น ทุมเท เด็ดเดี่ยว กล้าคิด กล้าตัดสินใจ สามารถทำงานเป็นทีม มีวิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจนกระทั่งประสบความสำเร็จ (มติชนรายวัน, 20 เมษายน 2542 : ไทยรัฐ, 15 เมษายน 2542 : กรุงเทพธุรกิจ, 23 กุมภาพันธ์ 2542) ซึ่งคุณลักษณะอันโดดเด่นดังกล่าวของ ประธานาธิบดี คิม แด จุง ล้วนมีความสอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ อุดม มุ่งเกษม ซึ่งประกอบไปด้วย การมีความเป็นผู้นำ , การมีวิสัยทัศน์ , การมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม , การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว

จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าต่อความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ จะต้องมีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการผลักดันตนเองไปสู่ความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ไปสู่ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจภายในประเทศนั้น จะต้องเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพของ SMEs ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ให้มีคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพและเต็มเปี่ยมไปด้วยพลังความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนธุรกิจของตนไปสู่ความสำเร็จได้

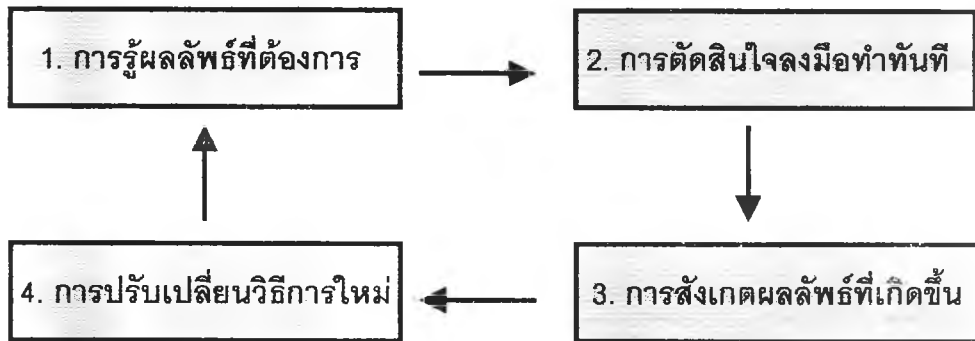
ในการศึกษาแนวคิดของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า แนวคิดส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่นับว่าเป็นศูนย์รวมของผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ทำให้แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่ทันสมัยในการพัฒนาศักยภาพบุคคลได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวอเมริกันนับล้านๆคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการยกระดับขีดความสามารถและการพัฒนาศักยภาพภายในตนเองให้สามารถเป็นผู้ที่ประสบ

ความสำเร็จในชีวิตได้ในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น จะเห็นว่า จากรายงานผลการสำรวจของนิตยสาร Forbes ในการจัดอันดับบุคคลที่มีความร่ำรวยที่สุดของโลกประจำปี ค.ศ. 2000 ปรากฏว่า มหาเศรษฐีชาวอเมริกัน ได้ติดอันดับ 50 มหาเศรษฐีของโลกเป็นจำนวนถึง 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46 (<http://www.Forbes.com>) ฉะนั้น แนวคิดและศาสตร์ต่างๆทางด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคลของนักเขียน นักพูด และนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงมีอิทธิพลเป็นอย่างสูงต่อการหล่อหลอมให้ชาวอเมริกันเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำที่มีพลังความสามารถในการสร้างความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต ด้วยเหตุนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงมีทรัพยากรบุคคลอันล้ำค่าที่มีศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจสูงกว่าประเทศอื่นๆ ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของอเมริกามีความเข้มแข็งและมั่นคงมากที่สุดของโลกในขณะนี้

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของแอนโทนี ร็อบบินส์ (Anthony Robbins) ซึ่งเป็นผู้นำในด้านการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแนวคิดของเขาได้รับการเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆกว่า 70 ประเทศทั่วโลกจากโปรแกรมเทปชุด " โปรแกรม 30 วันสู่ความสำเร็จด้วยพลังศักยภาพบุคคล " ที่เขาได้พัฒนาขึ้น และโปรแกรมหันกลับว่าได้สร้างการเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จในชีวิตให้กับผู้คนนับล้านๆคนทั่วโลกมาแล้ว (Robbins, 1996) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัย จึงได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากการนำแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพตนเองของแอนโทนี ร็อบบินส์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการ SMEs ของไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจสูงยิ่งขึ้น

แอนโทนี ร็อบบินส์ ได้ให้คำนิยามของคำว่า " พลังศักยภาพบุคคล (Personal Power) " ไว้ว่า " พลังศักยภาพบุคคล คือ พลังความสามารถในการลงมือกระทำสิ่งต่างๆจนกระทั่งได้พบกับความสำเร็จตามที่ตนต้องการ " ทั้งนี้ แอนโทนี ร็อบบินส์ มีความเชื่อว่า การเป็นผู้ที่มีความรู้ (Knowledge) และการมีความคิดในทางบวก (Positive Thinking) นั้นยังไม่เพียงพอที่จะสร้างความสำเร็จที่แท้จริงให้กับชีวิตได้ แต่ผู้ที่จะสามารถประสบความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีพลังศักยภาพในการลงมือกระทำสิ่งต่างๆโดยการเริ่มต้นจากการตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว (Decision) ในสิ่งที่ตนต้องการเปลี่ยนแปลงในชีวิตและใช้พลังศักยภาพที่มีอยู่ทั้งหมดภายในตนเองลงมือทำทันทีด้วยความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบกับความสำเร็จตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งจากการศึกษาชีวิตของผู้ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงของโลก อาทิเช่น เฮนรี ฟอร์ด, แอนดรู คาร์เนกี, โทมัส เอวา เอดิสัน,

ดร.อเล็กซานเดอร์ เกรแฮม, จอห์น ดี. ร็อคกี้เฟลเลอร์, ประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี, เท็ด เทอร์เนอร์, มาร์ติน ลูเธอร์ คิง, สตีเวน สปีลเบิร์ก ฯลฯ แอนโทนี ร็อบบินส์ พบว่า บุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ปฏิบัติตามสูตรแห่งความสำเร็จ (The Ultimate Success Formula) ที่แอนโทนี ร็อบบินส์ ได้พัฒนาขึ้นมา โดยสามารถแสดงได้ ดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้ (Robbins, 1991)

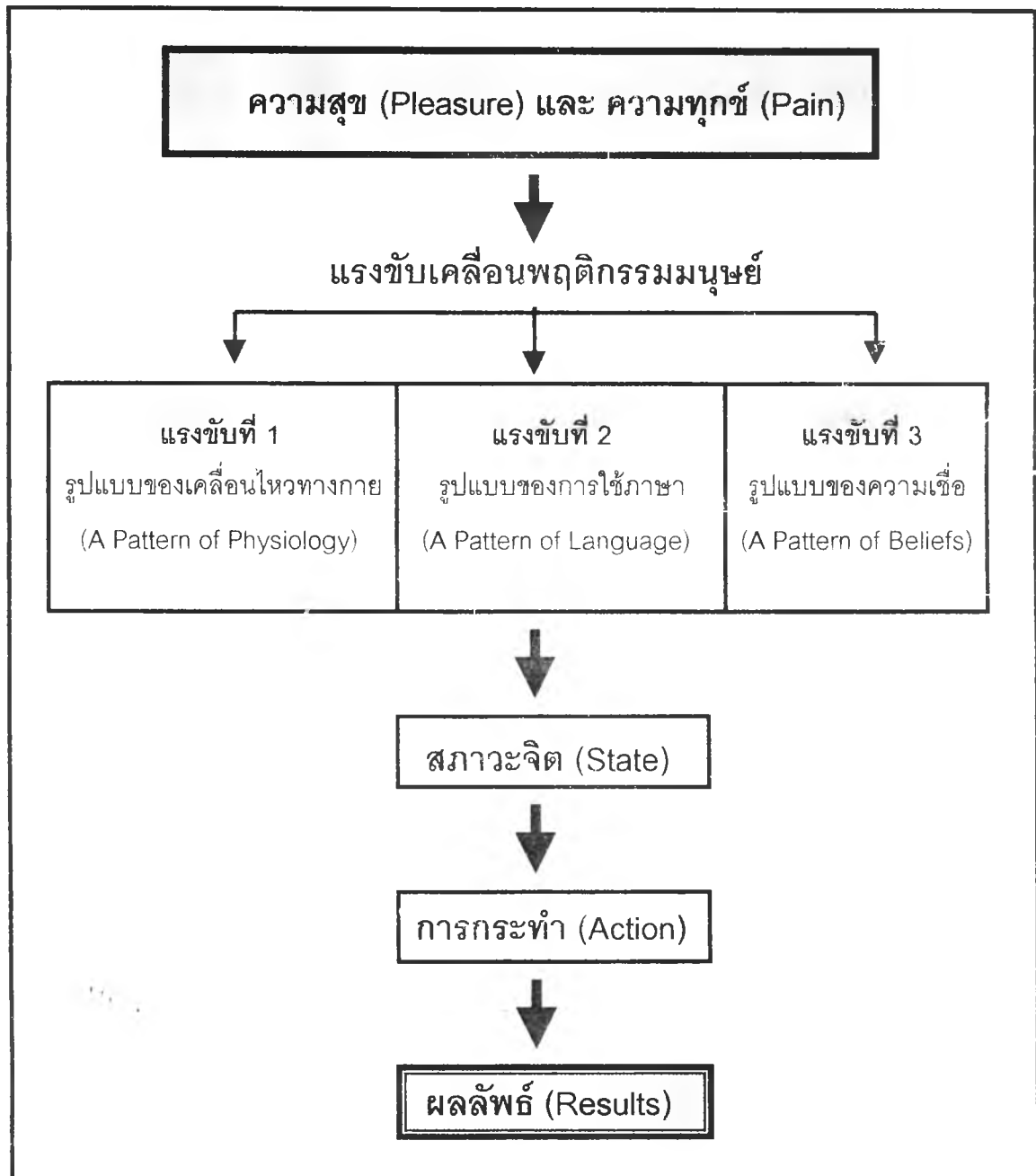
แผนภาพที่ 2 : สูตรแห่งความสำเร็จ (The Ultimate Success Formula)

จากแผนภาพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สูตรแห่งความสำเร็จของแอนโทนี ร็อบบินส์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในชีวิต โดยประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. Know your outcome	ได้แก่	การรู้ผลลัพธ์ที่ตนเองต้องการอย่างชัดเจน
2. Decide to take action	ได้แก่	การตัดสินใจลงมือทำทันที
3. Notice what you get	ได้แก่	การสังเกตถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการลงมือทำว่า
ได้ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่
4. Change your approach	ได้แก่	การปรับเปลี่ยนวิธีการกระทำใหม่ ถ้าสิ่งที่ทำอยู่
เดิมไม่ได้ให้ผลตามที่ต้องการ ก็ให้ลงมือทำด้วยวิธีการใหม่จนกระทั่งประสบผลสำเร็จ

แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของ แอนโทนี ร็อบบินส์ จึงได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสามารถในการลงมือกระทำเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการ (The ability to take action) ทั้งนี้เนื่องจาก แอนโทนี ร็อบบินส์ เชื่อว่า การสร้างความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ใดๆในชีวิตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้ใช้ความมานะพยายามอย่างยิ่งยวด (Massive Action) ในการสร้างผลลัพธ์ที่ตนปรารถนาให้เกิดขึ้นได้จริง โดยไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจจนกว่าจะได้ในสิ่งที่ต้องการ ผู้ที่ประสบความสำเร็จ จึงเป็น

ผู้ที่สามารถนำพลังศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ได้มากกว่าผู้ที่ล้มเหลว ซึ่งแอนโทนี่ ร็อบบินส์ ได้ค้นพบแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดพลังความสามารถในการลงมือกระทำเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยสามารถแสดงได้ ดังแผนภาพที่ 3 ดังนี้ (Robbins, 2000)

แผนภาพที่ 3 : แรงขับเคลื่อนของพฤติกรรมมนุษย์

จากแผนภาพดังกล่าว จะเห็นได้ว่า แรงขับเคลื่อนที่เป็นบ่อเกิดของพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ ก็คือ ความรู้สึกต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ หรือความเจ็บปวด (Pain) และความรู้สึกต้องการที่จะแสวงหาความสุข หรือความพึงพอใจ (Pleasure) ฉะนั้น ความทุกข์และความสุข จึงเป็นความรู้สึก (Sensations) ที่เป็นแรงขับเคลื่อน (Driving Force) ที่สำคัญในการเหนี่ยวนำพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ให้กระทำหรือไม่กระทำสิ่งต่างๆในชีวิต ดังนั้น แอนโทนี ร็อบบินส์ จึงได้คิดค้นเทคนิควิธีการในการเชื่อมโยงความรู้สึกระหว่างความทุกข์ และความสุขกับการกระทำของมนุษย์ หรือเทคนิคที่เรียกว่า Neuro - Association Conditioning (NAC) โดยมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ คือ การวางเงื่อนไขด้วยการเชื่อมโยงความรู้สึกของความสุข หรือความพึงพอใจกับพฤติกรรมที่เราต้องการ และเชื่อมโยงความรู้สึกของความทุกข์ หรือความเจ็บปวดกับพฤติกรรมที่เราไม่ต้องการ และเมื่อระบบประสาทภายในสมอง (Nervous System) ของเราเกิดการสร้างเงื่อนไขในการเชื่อมโยงความรู้สึกทางบวกกับพฤติกรรมที่ต้องการ และเชื่อมโยงความรู้สึกทางลบกับพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ ก็จะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อนพฤติกรรมให้เราลงมือกระทำในสิ่งที่จะนำชีวิตไปสู่สิ่งที่ต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขจากความสำเร็จที่เราปรารถนาแทนที่จะมีแต่ความรู้สึกกลัวที่จะเผชิญกับความทุกข์ชั่วครู่จากความล้มเหลวชั่วคราว ซึ่งเป็นความรู้สึกทางลบที่ปิดกั้นไม่ให้เราเกิดพลังในการลงมือกระทำเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ด้วยเหตุนี้ แอนโทนี ร็อบบินส์ จึงมีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนสามารถที่จะประสบความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดๆก็ได้ในชีวิต ถ้าเพียงแต่รู้จักวิธีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการเชื่อมโยงความรู้สึกภายในร่างกายกับสิ่งที่ตัวเองต้องการในชีวิต โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้ (Robbins, 1994)

1. การตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง (Make a real decision to change)

ได้แก่ การตัดสินใจที่จะยกระดับมาตรฐานชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น ด้วยการกำหนดสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงในชีวิตให้ได้อย่างชัดเจนด้วยการตอบคำถามที่ว่า “ อะไร คือ เป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต และเราต้องการให้ชีวิตของเราเป็นอย่างไร ” โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

- 1.1 เราต้องเชื่อว่า มีบางสิ่งที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง
- 1.2 เราต้องเชื่อว่า เราต้องเปลี่ยนแปลงมัน
- 1.3 เราต้องเชื่อว่า เราสามารถเปลี่ยนแปลงมันได้

2. การสร้างเงื่อนไขเชื่อมโยงความรู้สึกกับสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง (Get Leverage)

ได้แก่ การสร้างความปรารถนาอย่างแรงกล้าในจิตใจต่อสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงในชีวิต โดยการสร้างเงื่อนไขเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึก (Nervous System) ของความทุกข์ ความเจ็บปวดอย่างยิ่งยวด (Massive Pain) กับความล้มเหลวจากการที่เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่

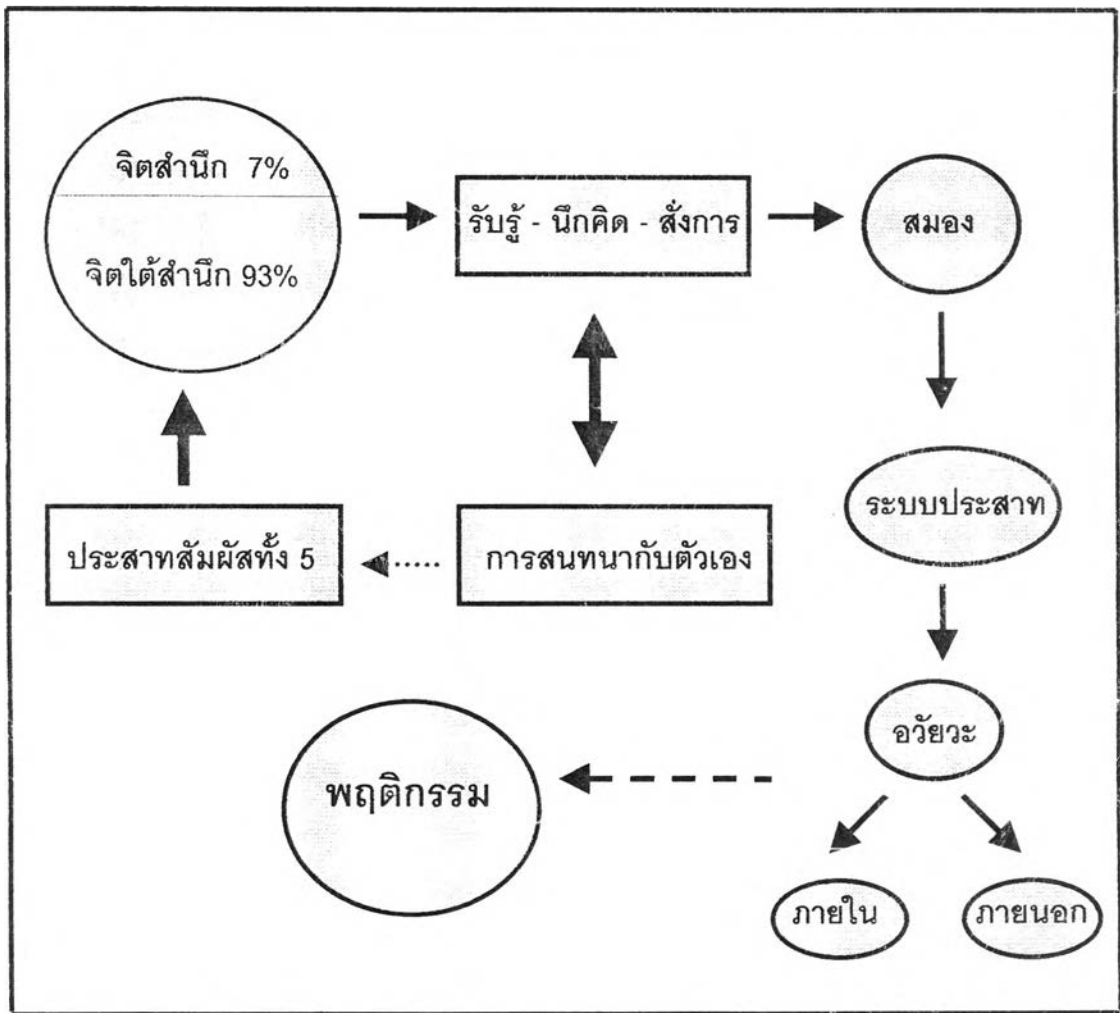
เราไม่ต้องการได้ และเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกของความสุข ความพึงพอใจอย่างยิ่งยวด (Massive Pleasure) กับความสำเร็จจากการที่เราสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เราต้องการได้ เพื่อให้เกิดการวางเงื่อนไขระหว่างความสุขกับการลงมือทำการเปลี่ยนแปลง และระหว่างความทุกข์กับการไม่ยอมลงมือทำอะไร ฉะนั้น ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงใดๆในชีวิต จึงต้องเริ่มต้นจากการบั่นข้อมูลที่ต้องการ และชัดเจนลงในสมองว่า “ อะไร คือ สิ่งที่เราต้องการและไม่ต้องการ และ อะไร คือ ความสุขและความทุกข์ในชีวิตของเรา ” โดยจะต้องสามารถให้เหตุผล (Enough Why) ได้อย่างหนักแน่นเพียงพอว่า ถ้าเราสามารถเปลี่ยนแปลงมันได้ ชีวิตของเราจะมีความสุขมากสักเพียงใด และถ้าเรายังไม่ยอมที่จะเปลี่ยนแปลงมัน ชีวิตของเราจะต้องประสบกับความทุกข์ทรมานต่อไปอย่างไร ดังนั้น เมื่อเราเกิดความชัดเจนต่อสิ่งที่เราต้องการจะเปลี่ยนแปลงในชีวิต เราก็จะสามารถเชื่อมโยงความรู้สึกภายในของเรา (Neuro - associations) ระหว่างความรู้สึกที่เป็นสุข (Positive Sensations) กับสิ่งที่เราต้องการจะทำ และเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่เป็นทุกข์ (Negative Sensations) กับสิ่งที่เราไม่ต้องการจะทำจนกระทั่งเกิดแรงขับเคลื่อนให้เราเกิดการกระทำสิ่งต่างๆไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้อย่างถาวร

3. การเปลี่ยนแปลงนิสัยความเคยชินเดิมๆ (Interrupt the old pattern)

ได้แก่ การพยายามเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมด้านลบต่างๆที่ทำให้เกิดอุปนิสัยที่ปิดกั้นไม่ให้เราสามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ โดยแอนโทนี ร็อบบินส์ (Robbins, 1996) ได้กล่าวว่า เราจะไม่สามารถสร้างความแตกต่าง หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆในชีวิตของเราได้เลย ตราบใดที่เรายังคงมีรูปแบบของความคิดและการกระทำเดิมๆ อยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกด้านลบต่างๆในจิตใจให้มีความรู้สึกด้านบวก (Feeling Good) มากขึ้น ซึ่งเราสามารถเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกด้านลบเหล่านี้ได้โดยการเริ่มต้นจากการกระทำพฤติกรรมด้านบวกใหม่ๆแทนที่พฤติกรรมด้านลบเก่าๆที่เคยชิน ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเคลื่อนไหวทางร่างกาย (A Pattern of Physiology) เนื่องจากอารมณ์ความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้นในจิตใจของเรา เป็นผลที่เกิดขึ้นมาจากการเคลื่อนไหวทางร่างกาย (Emotion is created by motion) ดังนั้น การปรับเปลี่ยนท่าทางการเคลื่อนไหวทางกาย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย (Movement), การหายใจ (Breathing), น้ำเสียง (Tonality), การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expressions), และท่าทางต่างๆ (Gestures) ให้มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว มีชีวิตชีวามากขึ้น ก็จะช่วยส่งผลโดยตรงต่อปฏิกิริยาทางชีวเคมีในสมอง (Biochemical Process) ที่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเราให้มีพลังการกระทำในทางบวกมากขึ้นโดยอัตโนมัติ (Robbins, 2000)

3.2 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการใช้ภาษาและคำพูด (A Pattern of Language) เพราะคำพูดเป็นสิ่งที่มื่อทธิผลเป็นอย่างยิ่งต่อจิตใจของคนเรา ดังคำกล่าวที่ว่า " คำพูด คือ รากฐานของจิตใจ " (Words are the foundation of the mind) ซึ่งจะเป็นเมล็ดพันธ์ที่คอยเติบโตหยั่งรากลึกในจิตใต้สำนึก (Subconscious Mind) ของเราในทุกขณะ และคำพูดที่เราได้ยินหรือได้พูดเสมอๆกับตัวเอง ก็จะกลายเป็นทัศนคติ (Attitude) , ความเชื่อ (Beliefs) และพฤติกรรม (Behavior) ของเราในที่สุด ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้นภายในตัวเรา เช่น ความสุข ความร่าเริง เบิกบาน ความรู้สึกเชื่อมั่น ความหดหู่ ซึมเศร้า ฯลฯ ก็ล้วนเป็นผลโดยตรงจากวิธีการใช้ภาษาและคำพูดในการสื่อสารกับตัวเอง โดยคำพูด จิตใจ สมอง ต่อมไร้ท่อ ระบบประสาท อวัยวะ และพฤติกรรมต่างๆของคนเราจะมีการทำงานเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่อยู่ตลอดเวลาซึ่งสามารถแสดงได้ ดังแผนภาพที่ 4 ดังนี้ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2540)

แผนภาพที่ 4 : กระบวนการทำงานของจิตใต้สำนึก

จากแผนภาพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การสนทนากับตนเองในสมองของเรา (Internal Communications) จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาเหมือนกับเทปที่เปิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าที่คอยป้อนข้อมูลต่างๆ เข้าสู่จิตใต้สำนึก และข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ของคนเราในที่สุด ดังนั้น เราจะต้องมีความระมัดระวังในการเลือกใช้ภาษาและคำพูดของเราเอง เพราะจิตใต้สำนึกที่รับข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของคนเรา จะไม่สามารถแยกแยะได้ว่าข้อมูลนั้นดีหรือไม่ดี, เทียงตรงหรือไม่เที่ยงตรง, สร้างสรรค์หรือทำลายอย่างไร แต่ข้อมูลทั้งหมดจะถูกบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึกจนกลายเป็นโปรแกรม (Program) ในจิตใจ ซึ่งจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่ออารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ และพฤติกรรมของเรา ด้วยเหตุนี้ เราจึงควรที่จะหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดด้านลบกับตัวเองและฝึกการใช้ภาษาและคำพูดด้านบวกให้เป็นนิสัยเพื่อให้คำสนทนาในสมองของเราเป็นไปในทางบวกเสมอๆ ซึ่งจะช่วยให้จิตใต้สำนึกของเราทำหน้าที่เหมือนเครื่องคอมพิวเตอร์ได้รับการบันทึกข้อมูลด้านบวกต่างๆ และในไม่ช้าข้อมูลใหม่ๆ ด้านบวกเหล่านี้ จะเข้าไปแทนที่ข้อมูลด้านลบเก่าๆ ในจิตใต้สำนึกของเรา ซึ่งจะทำให้เรามีความคิด, ทัศนคติ, ความเชื่อ และพฤติกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนไปในทางบวกมากขึ้น

3.3 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความเชื่อ (A Pattern of Beliefs) เคล็ดลับอันยิ่งใหญ่ที่เป็นรากฐานของความสำเร็จทั้งหลายของมวลมนุษยชาติในทุกยุคทุกสมัย ก็คือ ความเชื่อ (Beliefs) ดังคำกล่าวที่ว่า “ไม่ว่าสิ่งใดก็ตามที่จิตใจของมนุษย์สามารถที่จะเชื่อและเข้าใจ มันก็ย่อมสามารถที่จะบรรลุในสิ่งนั้นได้ (Whatever the mind can believe and conceive, it can achieve)” ความเชื่อจึงเป็นดังหางเสือของชีวิตที่มีพลังอำนาจในการควบคุมชะตากรรม (Destiny) ของมนุษย์ให้สามารถกระทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ หรือทำลายล้างก็ได้ ดังนั้น ความสุข หรือความทุกข์ ความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ที่เกิดขึ้นในชีวิต จึงได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อที่ได้หยั่งรากลึกภายในจิตใต้สำนึกซึ่งเป็นพลังที่คอยควบคุมการกระทำของมนุษย์เราให้กลายเป็นผู้ชนะหรือเป็นผู้พ่ายแพ้ในชะตาชีวิตก็ได้ (Hill, 1991) ด้วยเหตุนี้ แอนโทนี ร็อบบินส์ จึงได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างระบบความเชื่อ (Belief Systems) ภายในจิตใต้สำนึก ด้วยการเลือกที่จะเชื่อแต่ในสิ่งที่ได้สร้างพลังด้านบวกให้กับชีวิต (Empowering Beliefs) เพราะความเชื่อเหล่านี้ จะเป็นตัวกำหนดความคิดและพฤติกรรมของคนเราให้มีพลังอำนาจในการผลักดันชีวิตของเราไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยแอนโทนี ร็อบบินส์ ได้กล่าวถึง ความเชื่อ 7 ประการที่สามารถสร้างพลังและความสำเร็จให้กับชีวิต ดังนี้ (Robbins, 2001)

1) Everything happens for a reason and a purpose, and it serves us คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้เกิดขึ้นในชีวิตของเราล้วนมีเหตุผลและจุดมุ่งหมายและมันเป็นเครื่องมือที่คอยสนับสนุนเราให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ยิ่งใหญ่ทั้งหลายล้วนแล้วแต่ต้องประสบกับเคราะห์กรรมอันใหญ่หลวงมาก่อนทั้งสิ้น แต่พวกเขามีความเชื่อว่า เคราะห์กรรมทั้งหลาย

ล้วนมีเมล็ดพันธุ์แห่งประโยชน์ที่เท่าเทียมกันหรือมากกว่าแฝงไว้อยู่ด้วยเสมอ (Every adversity contains the seed of an equivalent or greater benefit) ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนใหญ่ จึงมีความสามารถที่จะมองเห็นสิ่งที่เป็นไปได้ในทางบวกจากทุกๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ไม่ว่าจะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะเลวร้ายมากสักเพียงไรก็ตาม

2) There is no such thing as failures. There are only results คือ ไม่มีความล้มเหลวใดๆ ในชีวิต มีแต่เพียงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น จากคำกล่าวของ เบิร์กมินสเตอร์ ฟูลเลอร์ (Buckminster Fuller อ้างถึงใน Robbins, 2000) ที่ว่า " มนุษย์จะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อได้กระทำสิ่งที่ผิดพลาดเท่านั้น " ดังนั้น เราจึงควรที่จะเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เพื่อให้เราสามารถทำสิ่งๆ นั้น ได้ดีขึ้นในอนาคตและความสำเร็จก็จะเกิดขึ้นในไม่ช้า ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ความสำเร็จนั้น เป็นผลที่เกิดจากการตัดสินใจที่ดี (Good Judgment) , การตัดสินใจที่ดีนั้น (Good Judgment) เป็นผลที่เกิดจากประสบการณ์ (Experience) และประสบการณ์นั้น (Experience) ก็เป็นผลที่เกิดจากการตัดสินใจที่ผิดพลาด (Bad Judgment) ฉะนั้น ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในชีวิต จึงเป็นเพียงความล้มเหลวชั่วคราวเท่านั้น แต่มันจะกลายเป็นความล้มเหลวที่ถาวรในทันทีที่เราได้ล้มเลิกที่จะลงมือกระทำต่อไป

3) Whatever happens, Take responsibility คือ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นก็ตามในชีวิต เราคือผู้ที่จะต้องรับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของโลกในทุกยุคทุกสมัยต่างมีความเชื่อว่า " พวกเขา คือ ผู้สร้างโลก " ดังเช่นที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า " เราเป็นอย่างที่เราคิด ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น ล้วนเป็นผลมาจากความคิด และด้วยความคิดเหล่านั้น เราได้สร้างโลกของเราขึ้นมา " (We are what we think. All that we are arises with our thoughts. With our thoughts, We make our world) ทุกๆ ประสบการณ์ในชีวิตของเรา จึงเป็นผลมาจากความคิด และการกระทำของตัวเองทั้งสิ้น ดังนั้น อย่างก้าวแรกของความสำเร็จ จึงเกิดขึ้นจากการตัดสินใจที่จะรับผิดชอบต่อการสร้างความสำเร็จในชีวิตของตนเองโดยไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้น เพราะว่า เรา คือ ผู้รับผิดชอบต่อชะตากรรมในชีวิตของเราเอง

4) It is not necessary to understand everything to be able to use everything คือ เราไม่จำเป็นต้องต้องพยายามเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์จากทุกสิ่ง ผู้ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ จะพยายามเรียนรู้และเข้าใจเฉพาะในสิ่งที่มีความจำเป็นจริงๆ ต่อชีวิตเท่านั้นเพื่อที่จะได้ประหยัดเวลาในการทำงานโดยการใส่ใจในรายละเอียดที่มีความสำคัญและละทิ้งข้อมูลที่ไม่มีความจำเป็นจะต้องรู้ออกไปเช่นเดียวกับการที่เราได้ใช้ประโยชน์จากแสงไฟของหลอดนีออน เราก็ไม่จำเป็นต้องรู้ถึงกระบวนการในการทำงานของ สวิตช์ไฟแม้แต่น้อย เพียงแต่รู้วิธีการประกอบสวิตช์ไฟเราก็สามารถเปิดไฟได้เช่นกัน

5) People are your greatest resource คือ มนุษย์ เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง คนที่มีความยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง จะมีความรู้สึกของความเคารพ ความมีไมตรีจิต และความสมานฉันท์ให้กับเพื่อนมนุษย์ทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยก ชนชั้น วรรณะ ศาสนา ด้วยการมองเห็นคนทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของทีมที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ซึ่งตรงกับที่ โทมัส เจ ปีเตอร์ (Thomus J. Peter อ้างถึงใน Robbins, 1991) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ In search of Excellence ” ว่า บริษัทที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ทั้งหลาย ล้วนแล้วแต่ปฏิบัติต่อพนักงานด้วยความรู้สึกเคารพ ให้เกียรติ เห็นคุณค่า และสามารถทำให้พวกเขารู้สึกว่า พวกเขาเป็นส่วนและเป็นทีมงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของบริษัท ไม่ใช่เป็นเพียงลูกจ้างหรือเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การรู้จักทำงานเป็นทีมและสามารถประสานพลังอันสร้างสรรค์จากผู้อื่น (Synergy) จึงเป็นอุปนิสัยที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์ความสำเร็จได้อย่างมีความสุข

6) Work is play คือ การทำงาน ถือเป็นการเล่น จากคำกล่าวของ พับโล ปิคัสโซ (Pablo Picasso) ศิลปินผู้มีชื่อเสียงก้องโลกที่ว่า “ เมื่อฉันทำงาน ฉันรู้สึกผ่อนคลายราวกับว่าไม่ได้ทำอะไร ” ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง จึงเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ที่จะทำงานได้อย่างมีความสุขราวกับว่ากำลังพักผ่อนอยู่กับงานที่ทำอยู่ ซึ่งจะส่งผลให้สภาพจิตใจอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลายอยู่ตลอดเวลาและเป็นสภาวะที่จิตใจสามารถดึงพลังศักยภาพที่แฝงเร้นภายในตัวเองออกมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

7) There's no great success without great commitment คือ ไม่มีความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ใดๆเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ผู้ที่ต้องการความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ต้องมีความพร้อมที่จะยอมอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยต่างๆโดยมีความมุ่งมั่นในเป้าหมายชีวิตอย่างมั่นคงจนกระทั่งพบกับความสำเร็จ ดังเช่นผู้ยิ่งใหญ่ของโลกอย่างแลร์รี่ เบิร์ด (Larry Bird), พีท โรส (Pete Rose), ทอม วัตสัน (Tom Watson) และไมเคิล แจ็คสัน (Michael Jackson) ที่ได้สร้างความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในชีวิตของตนเองด้วยการลงมือทำอย่างไม่ลดละความพยายามโดยไม่คำนึงว่าจะต้องเจอกับอุปสรรคอะไรบ้าง

4. การสร้างเงื่อนไขด้านบวก (Create an empowering alternative)

ได้แก่ การเสริมแรงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึก (Emotion), ความคิด (Thought) และการกระทำ (Behavior) ไปในทางบวก โดยการทำซ้ำๆ จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยที่มั่นคง (Habits) และการจัดรูปแบบของนิสัยด้านลบต่างๆจะให้ผลที่ยั่งยืน ก็ต่อเมื่อเราได้สร้างเงื่อนไขเชื่อมโยงความรู้สึกด้านบวก (ความสุข) กับพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร (Lasting Change) ดังจะเห็นได้จากรายงานการวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติด

ติของ แมนนี่ เมนนี (Mann, 1984) ซึ่งพบว่า กลุ่มผู้ติดยาเสพติดกลุ่มแรกที่ถูกบังคับให้เลิกยาโดยการ ใช้กฎหมายคุมขัง แต่เมื่อได้รับการปลดปล่อย กลุ่มผู้ติดยาทุกคนได้หันกลับไปเสพยาเหมือนเดิม และ กลุ่มผู้ติดยาเสพติดกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีความต้องการจะเลิกยาด้วยตนเอง โดยการใช้วิธีการควบคุม จิตใจตนเองซึ่งส่งผลให้กลุ่มผู้ติดยากลุ่มนี้สามารถเลิกยาเสพติดได้เป็นเวลานานถึง 2 ปี แต่ก็กลับมา เสพยาใหม่เหมือนเดิม ในขณะที่กลุ่มผู้ติดยาเสพติดกลุ่มที่ 3 ได้พยายามเลิกเสพยาด้วยการใช้เทคนิค ของ NAC โดยการสร้างเงื่อนไขเชื่อมโยงความรู้สึกของความสุข ความพึงพอใจกับพฤติกรรมใหม่ๆ เช่น การปฏิบัติธรรมะ, การทำอาชีพที่น่าสนใจ, การทำงานช่วยเหลือสังคม ฯลฯ ซึ่งได้นำความสุข ความพึง พพอใจ มาสู่ชีวิตของพวกเขา ทำให้ผู้ติดยาส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จในการเลิกเสพยาได้ อย่างเด็ดขาด

ดังนั้น ในการขจัดนิสัยความเคยชินของความคิด ความรู้สึก และการกระทำด้านลบ เก่านั้น เราจะต้องพยายามขจัดความเชื่อด้านลบต่างๆ (Disempowering Beliefs) ที่ทำให้เราไม่ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือทำในสิ่งที่เราต้องการได้ โดยการเชื่อมโยงความรู้สึกภายใน (Neuro - associations) ของความทุกข์ ความเจ็บปวด หรือความรู้สึกน่าอึดอัด หยาบคาย ที่มีต่อความเชื่อ ด้านลบเก่าๆที่เราไม่ต้องการจะเชื่ออีกต่อไปและจะต้องแทนที่ (Replacement) ความเชื่อด้านลบเหล่านั้น ด้วยความเชื่อด้านบวก เพื่อให้ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเราสามารถเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมได้อย่างถาวร

5. การวางเงื่อนไขให้พฤติกรรมใหม่มีความมั่นคง (Condition the new pattern)

การสร้างเงื่อนไข (Conditioning) เป็นวิธีการเดียวที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน พฤติกรรมได้อย่างมั่นคงถาวร โดยการเสริมแรงด้านบวก (Positive Reinforcement) ด้วยการกระทำ ซ้ำๆ (Repetition) พร้อมกับเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความพึงพอใจ (Emotional Intensity) กับพฤติกรรมใหม่ที่เราต้องการ เช่น การให้รางวัลตัวเอง (Rewarding) ในทันที ที่เรามีพฤติกรรมที่น่าพอใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการวางเงื่อนไขระหว่างความสุขกับพฤติกรรม ใหม่ของเรา ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการวางเงื่อนไขพฤติกรรมใหม่ให้มีความมั่นคง มีดังนี้

5.1 เวลา (Timing) ได้แก่ การให้รางวัลหรือสร้างความสุขความพึงพอใจในทันทีที่ เกิดพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อให้เกิดการวางเงื่อนไขระหว่างความสุขกับพฤติกรรมใหม่

5.2 ความต่อเนื่อง (Consistency) ได้แก่ การให้รางวัล หรือความสุข ความพึงพอใจ ทุกครั้งที่เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

5.3 ความตื่นเต้น (Excitement) ได้แก่ การเปลี่ยนวิธีการให้รางวัล หลังจากที่พฤติกรรม ที่ต้องการได้เกิดขึ้นแล้วในระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากการให้รางวัลแบบเดิมๆจะไม่เป็นผลต่อการเสริม

แรงของพฤติกรรมนั้นๆอีกต่อไป และอาจจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ จึงจำเป็นต้องหาวิธีการใหม่ๆ ในการให้รางวัลที่สร้างความตื่นเต้น และสามารถเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

6. การตรวจสอบพฤติกรรม (Testing)

ได้แก่ การตรวจสอบว่าพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น ได้สามารถสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการ ในชีวิตหรือไม่ ถ้าพบว่าเรายังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เราต้องการได้ ก็ให้กลับไปตรวจสอบ ขั้นตอนต่างๆของเทคนิค NAC โดยการตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- 1) เราได้สร้างความเชื่อมโยงความรู้สึกของความทุกข์ ความเจ็บปวด กับพฤติกรรม หรือสิ่งที่เราไม่ต้องการ ในระดับที่มากพอหรือไม่ ?
- 2) เราได้สร้างความเชื่อมโยงความรู้สึกของความสุข ความพึงพอใจ กับพฤติกรรม หรือสิ่งที่เราต้องการ ในระดับที่มากพอหรือไม่ ?
- 3) พฤติกรรมหรือสิ่งที่เราต้องการเปลี่ยนแปลงนั้น มีความสอดคล้องกับ ค่านิยม ความเชื่อ และเป้าหมายที่แท้จริงในชีวิตของเราหรือไม่ ?
- 4) พฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น สามารถชดเชยความสุข ความพึงพอใจที่เราได้รับจาก พฤติกรรมเก่าๆ ได้หรือไม่ ?

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า เป้าหมายในการพัฒนามนุษย์ตามแนวคิดของ แอนโทนี ร็อบ บินส์ นั้น จะมีจุดเน้นอยู่ที่ “ การเปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่ไร้พลัง (Unresourceful state) ภายในจิตใจ ของมนุษย์ไปสู่สภาวะที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพลังศักยภาพที่ไร้ขอบเขต (Resourceful State) ” ซึ่งเป็นผล มาจากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ (Beliefs), การใช้ภาษาและคำพูด (Language) และการเคลื่อนไหว ทางร่างกาย (Physiology) ที่ส่งผลให้สภาพจิตใจอยู่ในสภาวะ (State) ที่สามารถนำพลังศักยภาพอัน ยิ่งใหญ่ที่แฝงเร้นอยู่ภายในตัวเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการกระทำสิ่งต่างๆได้อย่างเต็มประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการในชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเห็นว่าแนวคิดดังกล่าว สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs เพื่อให้เกิดคุณ ลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการเสริมสร้างพฤติกรรมของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ในด้านต่างๆ ได้แก่ การมีความเป็นผู้นำ, การมีวิสัยทัศน์, การมีความสามารถในการทำงาน เป็นทีม, การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่มีความ สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ที่ประสบความสำเร็จ

ในการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพลังศักยภาพตนเองตามแนวคิดของ แอนโทนี ร็อบบินส์ นั้น ผู้วิจัยจะใช้หลักการในการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัย พบว่า แนวคิดในการพัฒนา มนุษย์ของกลุ่มมนุษยนิยมมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ แอนโทนี ร็อบบินส์ ในด้านความเชื่อมั่นใน ศักยภาพอันไร้ขีดจำกัดของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ ถ้าเพียงแต่มนุษย์ได้มีโอกาสเรียนรู้จาก ประสบการณ์ที่จะทำให้พวกเขาเกิดความเข้าใจตนเองในสิ่งที่ต้องการในชีวิตและสามารถสร้างแรงจูงใจใฝ่ปรารถนาที่จะทำการเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อให้มีความสามารถมากขึ้นในการสร้างความสำเร็จในชีวิตของตนเอง โดยหลักการที่สำคัญของการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม มีดังนี้ (อุ้นตา นพคุณ, 2527)

1. รูปแบบการจัดกิจกรรม เน้นความคิดที่ว่า การเรียนรู้เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนจะนำประสบการณ์เดิม ค่านิยม ทักษะ และวิธีการต่างๆ เข้ามาสู่การเรียนรู้ โดยแนวคิดพื้นฐานของกลุ่มมนุษยนิยม มีความเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพตามธรรมชาติที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้จัดกิจกรรมจึงเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เท่านั้น

2. กลยุทธ์ในการจัดกิจกรรม จะเน้นที่ความต้องการของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลัก โดยผู้ร่วมกิจกรรมจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้จัดกิจกรรมหรือระหว่างผู้ร่วมกิจกรรมด้วยกันเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยภารกิจหลักของผู้จัดกิจกรรม มีดังนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

2.2 การช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความกระจำงในเป้าหมายของการเรียนรู้ และความต้องการของตนเอง

2.3 การทำตนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.4 การเล่นได้หลายบทบาท เช่น เป็นทั้งผู้ช่วย เป็นทั้งผู้สังเกตการณ์ และเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจของผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

3. การจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม มีหลักการว่า ก่อนจะจัดกิจกรรม ผู้จัดกิจกรรมจะต้องให้ผู้ร่วมกิจกรรมวิเคราะห์ว่าความต้องการของตนเองคืออะไร แล้วจึงวางแผนด้านเนื้อหา กระบวนการ ดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล

4. การจัดกิจกรรมต่างๆ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองซึ่งสมควรได้รับความเคารพ และการยอมรับจากผู้จัดกิจกรรม

5. การจัดกิจกรรมตามแนวมุขยนิยม มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

5.1 เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถค้นหาความหมาย ค่านิยม ทักษะ และวิธีการต่างๆด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ต่อไปในการเรียนรู้

5.2 เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนามโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง และพัฒนาความเห็นคุณค่าในตัวเอง ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามหลักการในการจัดกิจกรรมตามแนวมุขยนิยม จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมจะเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านไปพร้อมๆกัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) ซึ่งผู้จัดกิจกรรม จะต้องเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล และลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืนของผู้ร่วมกิจกรรม

อย่างไรก็ตาม การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดกิจกรรมต่างๆสามารถพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น ในทศวรรษนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม เนื่องจาก หลักการในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของไทเลอร์นั้น จะเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของแอนโทนี ร็อบบินส์ ที่ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมมนุษย์ให้เกิดขึ้นอย่างถาวร

ไทเลอร์ ได้กำหนดหลักการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (Tyler, 1986)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

คือ การกำหนดจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ ซึ่งไทเลอร์ได้เน้นว่า การกำหนดจุดประสงค์จะต้องระบุพฤติกรรมที่ต้องการของผู้ร่วมกิจกรรมให้ได้อย่างชัดเจนและเจาะจง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. การคัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้

เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษาแล้ว ในขั้นตอนต่อไป ก็คือ การคัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องทำการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีระเบียบแบบแผน มีความต่อเนื่อง เป็นขั้นตอน และสามารถบูรณาการได้

4. การประเมินผลการเรียนรู้

ในขั้นตอนสุดท้าย เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ร่วมกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งถ้าผู้ร่วมกิจกรรมสามารถเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ก็แสดงว่า การจัดกิจกรรมการรู้นั้นบรรลุผลสำเร็จ

จากที่กล่าวมาทั้งแนวคิดการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของ แอนโทนี ร็อบบินส์ และหลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม โดยนำมาใช้กับหลักการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของไทยเลอร์ จะพบว่า ได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดในหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ในสังคม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ที่สนองความต้องการและแก้ปัญหาให้แก่กลุ่มเป้าหมายนั้นๆ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขาให้ดียิ่งขึ้น (อาชัญญา รัตนอุบล, 2540)

กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ถึงความสำคัญของกลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มีต่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติให้เกิดความมั่นคง และแนวคิดต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ แสดงให้เห็นว่า หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยมและการเพิ่มพลังศักยภาพตนเองของ แอนโทนี ร็อบบินส์ น่าจะเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรในจังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้ เนื่องจากรายงานการวิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรมของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (ORIC) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์

และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) พบว่า ควรจะมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับประชาชนในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการขยายตัวของภาคธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัด ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจใหม่ให้มีขีดความสามารถในการทำงานสูงยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (ORIC), โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO), 2542)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยมและการเพิ่มพลังศักยภาพตนเองของแอนโทนี ร็อบบิ้นส์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในกลุ่มทดลองที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพลังศักยภาพบุคคลจะสามารถพัฒนาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในตัวเองได้สูงขึ้น
2. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในกลุ่มทดลองที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพลังศักยภาพบุคคลจะสามารถพัฒนาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในตัวเองได้สูงขึ้นกว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมที่สมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคคลสำหรับ SMEs ของสถาบันราชภัฏอุดรธานี
2. ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ หลักการของการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม และการเพิ่มพลังศักยภาพตนเองของแอนโทนี ร็อบบิ้นส์
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของอุดม มุ่งเกษม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พลังศักยภาพตนเอง หมายถึง พลังความสามารถในการลงมือกระทำสิ่งต่างๆจนกระทั่งได้พบกับความสำเร็จตามที่ตนต้องการ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่สร้างสรรค์ โดยอุดม มุ่งเกษม (2001) ได้กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญไว้ 5 ประการ คือ การมีความเป็นผู้นำ, การมีวิสัยทัศน์, การมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม, การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว

หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม หมายถึง หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆของผู้จัดกิจกรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านพร้อมๆกัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) ซึ่งผู้จัดกิจกรรม จะเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล และลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในพฤติกรรมที่ต้องการของผู้ร่วมกิจกรรม โดยผู้จัดกิจกรรมจะให้ความสำคัญกับความเห็นประสบการณ์เดิม, การเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้ร่วมกิจกรรม และมีความเคารพในตัวผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน สรุปแล้ว การจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยมจะคำนึงถึง "ความเป็นคนของคน" เป็นสำคัญ

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการในการสร้างรูปแบบของกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยม, หลักการเพิ่มพลังศักยภาพตนเองของแอนโทนี ร็อบบินส์ และหลักการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของไทเลอร์ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา, การคัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้, การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคคลสำหรับ SMEs โดยเป็นเจ้าของกิจการที่มีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกิน 50 คน และดำเนินธุรกิจอยู่ในจังหวัดอุดรธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการเสริมสร้างพลังศักยภาพตนเองให้กับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมได้มีคุณลักษณะของผู้นำที่สร้างสรรค์
2. เป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบและกระบวนการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต
3. เป็นแนวทางสำหรับนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ศึกษาแนวคิดของแอนโทนี ร็อบบินส์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่างๆให้มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น
4. เป็นแนวทางในการค้นคว้าและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนาพลังศักยภาพมนุษย์ของแอนโทนี ร็อบบินส์ สำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆต่อไป